

27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023-01-27

ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ

(Παρακαλώ, αρχικά να αναγνωστεί το κείμενο που δίνει κάποιες αναγκαίες πληροφορίες και ακολούθως να προβληθούν τα δύο βίντεο. Το πρώτο αφορά γενικά στο γεγονός και την κοινότητα της Θεσ/κης και το δεύτερο μαρτυρία Εβραίου από την ισχυρή κοινότητα της Βέροιας)

Η πρώτη μαρτυρία Εβραϊκής παρουσίας στην Ελλάδα είναι μια επιγραφή του 300-250 π.Χ., από την Αττική. Στο ιερό νησί της Δήλου, υπάρχει η αρχαιότερη συναγωγή στη διασπορά, που έχει χρονολογηθεί στον πρώιμο 1^ο αι. π.χ. Όταν επισκέφθηκε τη Θεσσαλονίκη ο Απόστολος Παύλος, βρήκε εκεί οργανωμένη ισραηλιτική κοινότητα, όπως και στους Φιλίππους, τη Βέροια, την Κόρινθο και πιθανώς την Αθήνα.

Ο εβραϊκός πληθυσμός στην Ελλάδα αυξήθηκε τα Ρωμαϊκά χρόνια και αποτέλεσε τη βάση των εβραϊκών εστιών κατά τη βυζαντινή εποχή. Οι Εβραίοι αυτοί, αποκαλούμενοι αργότερα Ρωμανιώτες, ήταν ελληνόφωνοι και σημαντικά ενσωματωμένοι στον ελληνικό πολιτισμό. Είναι χαρακτηριστικό ότι έγραφαν στα ελληνικά, χρησιμοποιώντας όμως το εβραϊκό αλφάβητο.

Οι Οθωμανικές αρχές αναγνώρισαν στους Εβραίους τα ίδια δικαιώματα που είχε κάθε μη Μουσουλμανική θρησκευτική ομάδα της αυτοκρατορίας: μπορούσαν να ασκούν τη θρησκεία τους ελεύθερα και διέθεταν σχετική αυτονομία και δικαστικές αρμοδιότητες σε εσωκοινοτικά θέματα. Αναγνωρίζοντας τη σημασία του δραστήριου Εβραϊκού στοιχείου, οι σουλτάνοι προσκάλεσαν τους διωκόμενους Εβραίους της Ισπανίας και Πορτογαλίας που ονομάστηκαν Σεφαραδίτες (Σεφαράδ = Ισπανία). Εγκαταστάθηκαν στον ελλαδικό χώρο, κυρίως κατά τον 15^ο αιώνα, φέρνοντας τα δικά τους ήθη και έθιμα και τη γλώσσα τους (τα ισπανοεβραϊκά). Ακολούθησαν αφίξεις μικρότερων ομάδων από την Ουγγαρία και τη Νότια Ιταλία.

Κατά την περίοδο από το 16^ο μέχρι τον 18^ο αιώνα, η Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης ήταν μία από τις μεγαλύτερες στον κόσμο. Σημαντικές επίσης, ήταν οι Κοινότητες στη Ρόδο και στην Κρήτη. Η τελευταία υπήρξε ονομαστή για την εκεί ανάπτυξη της Ραβινικής Φιλοσοφίας.

Με την ίδρυση του σύγχρονου ελληνικού κράτους, το 1832, παραχωρήθηκαν στους Εβραίους ίσα πολιτικά δικαιώματα με τους

άλλους Έλληνες. Από το 1882 ως το 1920 οι εβραϊκές κοινότητες της χώρας αναγνωρίστηκαν ως νομικά πρόσωπα.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, στην Ελλάδα ζούσαν 10.000 περίπου Εβραίοι, αλλά μετά τις προσαρτήσεις εδαφών κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους (1912-13) ο αριθμός τους έφθασε τους 100.000.

Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν οι Ιταλοί (1940) και οι Γερμανοί (1941) επιτέθηκαν κατά της Ελλάδος, πολλοί Εβραίοι πολέμησαν στις τάξεις του Ελληνικού Στρατού. Κατά την Κατοχή, οι Ισραηλιτικές Κοινότητες της Ελλάδας αποδεκατίστηκαν, καθώς η πλειοψηφία των μελών τους δολοφονήθηκε στα στρατόπεδα θανάτου. Οι απώλειες έφτασαν το 87% του προπολεμικού εβραϊκού πληθυσμού της Ελλάδος, από τα υψηλότερα ποσοστά της Ευρώπης.

Πολλοί από τους Εβραίους που διασώθηκαν, το οφείλουν στη βοήθεια των Χριστιανών συμπατριωτών τους· στην αντίσταση ή στο Ελληνικό Σώμα της Μέσης Ανατολής. Ο εβραϊκός πληθυσμός μειώθηκε ακόμα περισσότερο κατά τα μεταπολεμικά χρόνια λόγω της μετανάστευσης προς τις Η.Π.Α. και το Ισραήλ. Σήμερα στην Ελλάδα ζουν περίπου 5.000 Εβραίοι, οργανωμένοι σε 9 Κοινότητες.

Το Ολοκαύτωμα, δηλαδή η γενοκτονία των Εβραίων της Ευρώπης από το Γ΄ Ράιχ του Χίτλερ, αποτελεί τη σκοτεινή όψη του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Επιπλέον, θα πρέπει να θυμόμαστε όλα τα θύματα του Ναζισμού που εξοντώθηκαν εξαιτίας φυλετικών, έμφυλων, πολιτικών, κοινωνικών και άλλων διακρίσεων.

Η 27η Ιανουαρίου, Παγκόσμια Ημέρα Ολοκαυτώματος, υιοθετήθηκε στην Ελλάδα ως Ημέρα Μνήμης Ελλήνων Εβραίων Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος το 2004. Σήμερα, 15 χρόνια μετά, η μνήμη είναι απαραίτητη, αλλά δεν είναι αρκετή. Χρειάζεται η γνώση, η συμμετοχή, η συμπερίληψη και οι πολιτισμικές πρωτοβουλίες απέναντι σε κάθε είδους διακρίσεις και ρατσιστικές συμπεριφορές. Τα αντανάκλαστικά μας θα πρέπει να είναι άμεσα και ευαίσθητα, ειδικά όταν πρακτικές μίσους φαίνεται πως όλο και πιο συχνά τείνουν να κανονικοποιούνται στην καθημερινή ζωή. Εκτός από τον θύτη και το θύμα υπάρχει πάντοτε ο τρίτος, ο παρατηρητής και η ευθύνη του είναι ακέραια.

Επιμέλεια Συμεωνίδου Μαρία

Προβολή δύο video από YouTube

1. Ιστορικοί Περίπατοι | «Οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης» | ΕΡΤ

<https://www.youtube.com/watch?v=BHQzIC0Z0j8>

2. Ιωσήφ Στρούμσας: Ο γηραιότερος Βεροιώτης επιζών του ολοκαυτώματος

<https://www.youtube.com/watch?v=mGZgysQEt5k>